

„Aby se cesta Anthroposofie mohla stát přístupnou pro všechny lidi, musel po ní nejprve jít jeden člověk - Rudolf Steiner. On vytvořil ve světě praobraz, který nyní může následovat každý člověk.“

S. O. Prokofjev

Duchovní velikán na přelomu století

V letech 1861 až 1925 žil a tvořil v německy mluvící Evropě duchovní velikán - doktor Rudolf Steiner. Přednášel také v mnoha jiných zemích, několikrát navštívil i Prahu. Ve svém snažení se poučil u J. W. Goetha, stejně jako on toužil poznat, co je podstatou viditelného světa. Svou touhu po poznání vyšších světů spojoval s prohloubením myšlení, s harmonizací citění a zvědoměním chtění. Byl přesvědčen, že do hlubších tajemství života může proniknout každý, kdo svou duši produchovní a trpělivě cvičí jasné myšlení oproštěné od předsudků a emocí.

Uvědomoval si, jak důležité, byť obtížné je bádání o člověku, v němž je mikroskopicky shrnuta evoluce makrokosmu. A tak se stává jádrem jeho duchovní vědy nazvané anthroposofie (anthropos=člověk, sophia=moudrost) svobodné úsilí o moudrost o sobě jako člověku.

V době před sto lety, kdy již převládal názor, že člověk je výsledkem pouze dědičnosti a výchovy, přišel Rudolf Steiner s průkopnickou myšlenkou: Člověk jako individualita v sobě nese svou vlastní budoucnost. Úkolem učitele je vést žáka k nalezení vlastního úkolu v životě, nikoli naučit ho být výkonný pro zvládnutí konkurence. Především ho má inspirovat ke zdokonalování sebe sama jako individuální bytost. Významným nástrojem výchovy je dle Steinera umění.

Plody Steinerova bádání nemají povahu teorie, filosofie nebo náboženství. Odrážejí duševně-duchovní i praktický život, jemuž má všechno poznání sloužit. O tom svědčí mnohostranné impulzy Rudolfa Steinera, které pronikly do četných oborů lidské činnosti: do pedagogiky a umění, sociologie a sociální práce, do lékařství, farmacie i vědy o výživě, do hospodářského života a zemědělství, do etiky a náboženského hnutí Obce křesťanů, ale také do způsobu života lidí usilujících o poznání a v neposlední řadě dokonce do politiky ideou o trojčlenném uspořádání společnosti.

Zmyšlenek Rudolfa Steinera:

- Abych předešel možnému omylu, budiž zde řečeno, že ani duchovní nazírání není neomylné. I toto nazírání se může mýlit, může být nepřesné, zkreslené, chybné. Ani na tomto poli není nikdo osvobozen od omylů, i kdyby stál sebe výše.

- V duši potřebujeme mít něco mocného, co stále obnovuje její síly, abychom se s postupujícím životem neunavili, ale vždy tu stáli plní naděje a říkali si: Každý nový den bude pro nás právě takový, jako ten první, který jsme prožili vědomě.

- Co charakterizuje správné smýšlení: Moci čekat, pěstovat trpělivost, vyvíjet duševní rovnováhu, nic neunáhlit.

- Všechno myšlení odvádějící od skutečnosti a ústící do abstrakcí se mi z hloubi nitra protivilo.

- Osvojiť jsem si umění, jak s láskou chápat ty, kteří se ani v nejmenším nesnažili porozumět tomu, co jsem ve své duši choval já sám. Úzkostlivě jsem se střežil kritizovat to, co lidé dělali, nebo je posuzovat dle sympatie nebo antipatie. Chtěl jsem nechat na sebe působit člověka jako takového.

- V umění uvolňuje člověk ve světě spoutaného ducha. V umění hudebním pak ducha v něm samotném... Kdybychom neměli hudbu, pak by v člověku vyvstaly strašlivé síly. Hudba je obranným prostředkem proti oněm z nitra vystupujícím silám luciferským: proti zradě, vraždě, poťouchlosti. My všichni v sobě tyto síly máme a ne nadarmo má svět k dispozici nejen to, co dělá radost, ale také onen hudebně - řečový element. Ten má proto, aby člověka udělal člověkem.

- Dnešní mládí nevědomě touží po světonázoru, po nazírání světa, který mu umožní vnést teplo do životního povolání. Bojí se povolání (lidské činnosti), která stvořila civilizace bez vředu do světa. Chce vidět vyrůst povolání z lidskosti a ne sledovat, jak je lidství povoláním zabíjeno. K tomu, abychom se zorientovali ve světě, aniž bychom při hledání ztratili člověka neexistují žádné zásadní hranice poznání. Neexistují otázky, které nám svět klade a na které by nebylo možné odpovědět pomocí prostředků, které nám svět poskytuje... Časem podmíněné hranice poznání s pokrokem zkušeností o myšlení mizí.

- Víra představuje v duši člověka značné množství sil, které patří k jeho silám životním, věčným. Duše vyprahne, zpustne a zůstane sama, nemůže-li věřit.

- Pravidla pro cestu za poznáním nadsmyslového světa:

1. Tři kroky práce na charakteru a morálce musí předcházet jeden krok duchovní cesty.
2. Otevřít srdce a být vytrvalý.
3. Nezištně předávat výsledky poznání ke zušlechtění světa, nejen pro svůj prospěch.

- Kdo přicházíš, lásku přinášej, kdo setrváš, poznání hledej a kdo odcházíš, mír si odnášej.

- Ranní a večerní meditace:

Slunce svým paprskem prozařuje den po temnotě noci.

Síla duše se probouzí ze spícího ticha.

Duše moje, vzdej díky světlu, v němž se zračí Boží moc.

Duše moje, připrav se k činu!

Žehnej mi, zářivý dne,

v němž chci dobro a člověka vědomě procítit

a společně s ním pozemské pochopit, duši uchopit,

moudrost uskutečnit a osud naplnit.

V čistých paprscích světla skví se Božství světa.
V čisté lásce ke všem bytostem září božskost mé duše.
Spočívám v Božství světa, najdu sám sebe v Božství světa.

Sluneční světlo rozsvěcuje den po tmavé noci.
Síla duše procitla z klidu spánku.
Ty, duše moje, buď vděčna světlu, svítí v něm Boží moc.
Ty, duše moje, buď zdatna k činu.

V Božství světa najdu sám sebe, v Něm spočívám,
božskost mé duše září v čisté lásce ke všem bytostem,
Božství světa skví se v čistých paprscích světla.

Sama k sobě se vrací duše, jež spánkem objata prchá
do duchovních světů, když omezenost smyslů ji tísní.
Usínám...
Než se probudím, bude moje duše v duchovních světech.
Tam se setká s vůdčí bytostí mého života,
která se vznáší kolem mé hlavy.
Tam se setkám se svým geniem (andělem).
Než se probudím, dojde k setkání s mým geniem.
Mávání perutí mého genia dotkne se mé duše.